

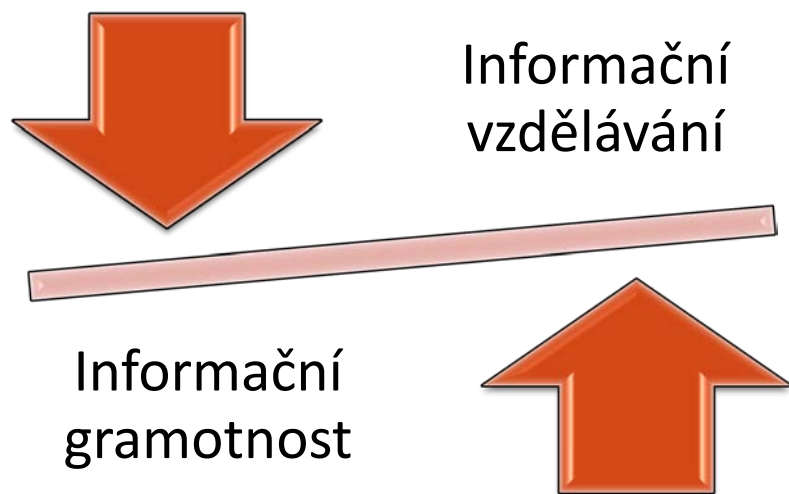
Výchozí pojmy

Informační vzdělávání

- ~ Cesta k informační gramotnosti.
- ~ Není jednorázová akce, ale spektrum aktivit.

Změna ve společnosti →

Změna také ve vzdělávacím systému = Implementace do všech stupňů vzdělávání

Význam pojmu

Vzdělávání

Výchova

Příprava

Gramotnost (literacy)

Schopnost čtení a psaní (resp.použití jazyka pro komunikaci, poslech, čtení, psaní)

IG vychází z obecného principu gramotnosti

- *negramotný je člověk, jehož úroveň ve čtení a psaní je nižší než u devítiletého dítěte (Velká Británie),*
- *negramotný je každý člověk, který není schopen přečíst, napsat a **po chopit** krátký a jednoduchý text týkající se jeho každodenního života*
- *negramotný je každý, kdo dosáhl čtrnácti let a nedokončil 5. třídu základní školy (američtí statistikové)*
- *negramotný je každý, kdo nesplnil požadavek osmi let formální školní docházky (USA, Severní Karolína)*

Gramotnosti

- Počítačová gramotnost
- Finanční gramotnost
- Mediální gramotnost
- Čtenářská gramotnost
- Funkční gramotnost

Informační gramotnost

(gramotnosti pro 21. stol. - IG jako zaštiťující termín)

Funkční gramotnost

Dle mezinárodních výzkumů IALS/SIALS

Funkční gramotnost je definována jako schopnost aktivně participovat na světě informací.

1. gramotnost literární
(schopnost nalézt a porozumět informaci z textu)
 2. gramotnost dokumentová
(schopnost vyhledat a využít přesně definovanou informaci)
 3. numerická gramotnost
(jako dovednost manipulovat s čísly)
- + jazyková gramotnost
(využívat cizí jazyk, především anj)

Klíčové kompetence

Od 70 let 20 století

Změna ve společnosti = **jaké vědomosti, dovednosti, postoje a návyky jsou zásadní**, aby byl člověk připravený na změny

Pět souborů klíčových kompetencí - (Rada Evropy - 1997)

- Politické a sociální kompetence
- Kompetence vztahující se k životu v multikulturní společnosti
- Kompetence vztahující se k zvládnutí ústní a písemné komunikace
- Kompetence spojené s objevením se společnosti informací
- Schopnost učit se po celý život

Klíčové kompetence

Lidské zdroje v České republice

- komunikativní dovednosti, včetně znalosti cizích jazyků;
- personální a interpersonální dovednosti;
- schopnost řešit problémy a problémové situace;
- schopnost využívat při řešení problémů matematických postupů;
- schopnost využívat informační technologie, pracovat s informacemi

Zelená kniha

- schopnost se neustále učit, otevřenost, samostatnost;
- schopnost řešit problémy, činit závěry a dovednost syntetizovat;
- sociální dovednosti (kooperovat a týmově spolupracovat)
- komunikační kompetence
- schopnost všestranně zpracovávat informace;
- širší obecnou vědeckou a technickou vzdělanost;
- široké pochopení dalších problémů (životní prostředí, jiné kultury)

Informační gramotnost

První použití termínu - Paul Zurkowski (1974)

Spousta možností jak definovat

„je přesahem tradičního pojetí gramotnosti a je odezvou na revoluční dobu, ve které žijeme“ (Behrens, 1994)

„Informační gramotnost je schopnost efektivně vyhledávat a hodnotit informace vztahující se k určité potřebě“ (Behrens, 1994)

- Gramotnost pro 21. století
- Vývoj pojmu není ustálený
- Často zaměňováno s počítačovou gramotností
- Příbuzné termíny – user education, information skills, library orientation, user training

Definice informační gramotnosti

„Informačně gramotní lidé se naučili, jak **se učit**.

Vědí, jak se učit, protože vědí, jak jsou **znalosti pořádány**, jak je možné informace **vyhledat** a **využít** je tak, aby se z nich mohli učit i ostatní.

Jsou to lidé připravení pro celoživotní **vzdělávání**, protože mohou vždy **najít informace potřebné** k určitému rozhodnutí či k vyřešení daného úkolu.“

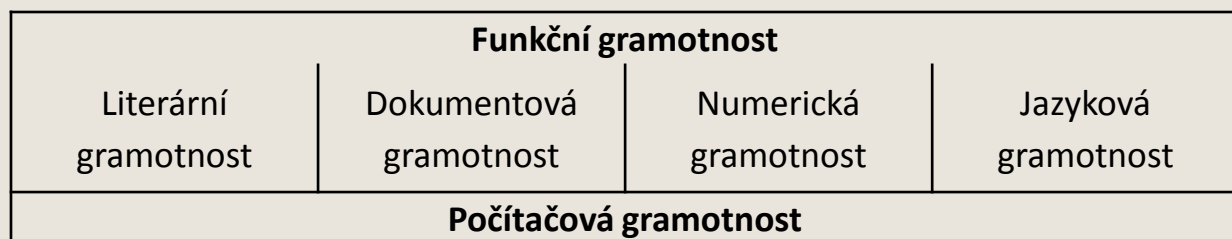
(ALA, 1989)

Definice informační gramotnosti

- the ability to solve information problems (ALA, 2000)
- is knowing when and why one **needs information**, **where to find it**, and **how to evaluate**, use and **communicate** it in an **ethical** manner (CLIP)
- a mean to “empower people in all walks of life to **seek, evaluate, use** and **create** information effectively to achieve their personal, social, occupational and educational goals” (Alexandria Proclamation, 2005)

IG dle IVIG AKVŠ

Komise pro informační vzdělávání a informační gramotnost při Asociaci knihoven VŠ

+

Etický přístup a právní podvědomí

funkční gramotnost = literární + dokumentová + numerická + jazyková
informační gramotnost = funkční gramotnost + ICT gramotnost

soubor klíčových kompetencí v informační společnosti

Kritika konceptu

- i úplné odmítnutí celé koncepce a pojmu jako takového
- termín nebyl nikdy přesně definován => neexistuje
- existenci řady standardů IG
- Neměřitelnost IG

České související dokumenty

Strategie celoživotního učení ČR (2007)

Nefiguruje zde pojem IG a Funkční gramotnost a klíčové kompetence klíčové kompetence,

- řešení problémů,
- používání informačních a komunikačních
- technologií,
- komunikativní kompetence – cizí jazyky, písemné a ústní vyjadřování,
- kritické myšlení,
- schopnost týmové práce,
- schopnost učit se,
- sebeřízení, sebekontrola,
- environmentální kompetence

České související dokumenty

Bílá kniha - národní program rozvoje vzdělávání v ČR.

Pojem informační gramotnost zde nefiguruje

Státní informační politika ve vzdělávání (ukončena)

Dílčí cíle:

- Infrastruktura (PC, Internet)
- Informační gramotnost učitelů
základní: na úrovni ECDL
vyšší: aplikace ICT ve vzdělávání
- Informační gramotnost knihovníků a inf. pracovníků

Evropské související dokumenty

- Učení je skryté bohatství - Vzdělávání pro 21. století (UNESCO, Jacques Delors)
- Boloňský proces (1999 Bologna)- společné prohlášení ministrů školství evropských států, významné pro VŠ
- Lisabonský proces – plán vzdělávání do r. 2010, koncept rozvoje klíčových kompetencí
- i2010 - A European Information Society for growth and employment (Evropská komise 2005)
- The Alexandria Proclamation on Information Literacy and Lifelong Learning (IFLA 2005)
- Pražská deklarace (2003 - National Commission on Library and Information Science and the National Forum on Information Literacy, with the support of UNESCO)

Alexandria Proclamation

Informační gramotnost

- zahrnuje schopnosti rozpoznat informační potřebu a vyhledat, hodnotit, vytvářet a používat informace v rámci kulturních a sociálních souvislostí;
- je rozhodující konkurenční výhodou jednotlivců, podniků (zejména malých a středních podniků), regionů a národů;
- poskytuje klíč k efektivnímu přístupu, používání a vytváření obsahu na podporu hospodářského rozvoje, školství, zdravotnictví a lidských služeb a všechny ostatní aspekty soudobých společností, a tak poskytuje nezbytné základy pro splnění cílů Deklarace tisíciletí a Světového summitu o informační společnosti, a
- překračuje současné technologie tak, aby zahrnovala učení, kritické myšlení a interpretačních dovedností

Pražská deklarace

Setkání odborníků v oblasti informační gramotnosti
(Information Literacy Meeting of Experts) pořádané U.S.
National Commission on Libraries and Information Science
A National Forum on Information Literacy za podpory
UNESCO

Uskutečnilo se ve dnech 20-23. září 2003 v Praze, v České republice.

My, účastníci tohoto setkání, kteří reprezentujeme 23 zemí ze všech hlavních kontinentů světa, navrhujeme následující základní principy informační gramotnosti:

Role knihoven

- školní, vysokoškolské, veřejné, městské
- pozice v rámci školy + podíl na chodu školy
- změny v souvislosti s IV

- dlouhá tradice – je na čem stavět (bibliographic instruction, library instruction, infromatická příprava)
- nelze jen změnit obsah kurzů
- odpoutat se od původního pojetí
- prvky IV napříč osnovami a studijními
- Samostatné programy

Změna postavení knihovny

- Více než jen dostupný fond, mění se celková role knihovny
- Výchozí bod k informacím
- Jiný vztah k uživatelům – od pasivního nabízení informací k aktivnímu předávání
- Referenční a rešeršní služby – rozšiřuje se pole působnosti, nové služby
- I profesní růst knihovníků – třeba nových kompetencí (lektorské, pedagogické, didaktické, softskills atd)
- **Je toto místo pro konkurenci Google ?**

Shrnutí

Informační vzdělávání je cesta k informační gramotnosti.
Informační gramotnost je schopnost efektivně vyhledávat a hodnotit informace vztahující se k určité potřebě

Definice ALA a IVIG AKVŠ

Výchozí dokumenty

Pražská deklarace, Alexandrijská proklamace

Změna role knihoven